

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáczai-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petitsor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 30 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELOS SZERKESZTŐ.

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:	Negyedévre . . . 2 frt — kr.
Egész évre . . . 6 frt — kr.	Egy hónapra — > 80 >
Félévre . . . 3 > — >	Vidékre postán szállítva:
Negyedévre . . . 1 > 50 >	Egész évre 10 frt — kr.
Egy hónapra — > 60 >	Félévre . . . 5 > — >
Helyben házhoz hordva:	Negyedévre . . . 2 > 50 >
Egész évre . . . 8 frt — kr.	Egy hónapra 1 > — >
Félévre . . . 4 > — >	Egyes szám ára 4 kr

Az utolsó felvonás.

(Dr. V.) Annak a szomorúval vegyest vigjátéknak, melynek a címe »Egyházpolitikai törvényhozás«, majd ott játszszák le utolsó felvonását a Sándor-utcai színházban. Ott tárgyalják u. i. a főrendiházból visszaérkezett utolsó (?) egyházpolitikai javaslatot.

A főrendiház lényeges változtatásokat tett a vallások szabad gyakorlatáról vagy helyesebben a vallástalanság szabadságáról szóló javaslaton. Van e változtatások között olyan is, ami homlokegyenest ellenkezik a liberális elvekkel és a képviselőház eddigi álláspontjával; — de azért mérget lehet reá venni, hogy a képviselőház módosítás nélkül elfogadja azt, mert így diktálja azt a kormány, mely szeretné már elmondani »Finita la comedia« — »Vége a komédiának!«

Micsoda liberális elv p. az, hogy bárkinek szabad elhagyni vallását, anélkül, hogy köteles lesz valamely bevett felekezethez csatlakozni, — de öt évig köteles egyházi és iskolai adót fizetni elhagyott vallásának?!

Mikor a liberalizmus kimondja a felekezetenküliséget következő önmagához, mert a liberális állam nem törődik polgárainak vallásával. De akkor nincs joga a magát felekezetenkülinek valló polgárt arra kényszeríteni, hogy adót fizessen éveken át annak a vallásnak, melyet az illető igaznak, jónak el nem ismer, melynek áldásaiban nem részesül.

Mi oka lehet ennek a félszeg intézkedésnek? Nyíltan kimondjuk, hogy nem más, mint a kormány »atyai« gondoskodása az egyházpolitika szekerét toló protestánsok iránt.

Mindenki természetes dolognak fogja tartani, ha a felekezetenküliség hívei leggyöbbrészt a protestáns felekezetekből fognak majd kikerülni. És pedig azért, mert a protestantizmusnak minden árnyalata már csaknem egészen raczionalista. Krisztus istenségét, Mária istenanyaságát pap-

jaik is alig hiszik, akárhány nyíltan megtagadja. Híveik tömegesen lesznek nazarénusokká. Ide vezette őket a »szabadvizsgálódás« hangzatos elve. Más részét pedig a magas egyházi adó fogja a felekezetenküliségbe kergetni.

Kárpótlást kell tehát adni nekik ezért is. De még az elsőt sem kapták meg. Még azon jövedelem csökkenésért sem adott nekik a kormány kárpótlást, amelyet a polgári házasság és a polgári anyakönyvvezetés behozatala által szenvednek, — honnét, miből kárpótolja őket az újabb veszteségért? Így került a radikálisan liberális javaslatba az ugyancsak nem liberális egyházi adófizetés elve.

Van még a változtatások között más is, aminek nincs liberális ize. Értem a gyermekek vallásáról intézkedő paragrafusokat.

Ha mindkét, vagy legalább az egyik házaspár felekezetenkülit, gyermekeiket nem kötelesek megkereszteltetni. Mikor pedig a gyermek iskola köteles korba jut, akkor tetszés szerint választanak neki a szülők vallást, melyben neveltetni akarják gyermeküket. (Arról azonban bölcsen hallgat a javaslat, hogy kötelesek-e legalább ekkor megkereszteltetni gyermekeiket?)

Ha azonban egy protestáns és egy katolikus lépnek házasságra, kötelesek még az esküvő előtt a közjegyző vagy szolgabíró jelenlétében megegyezni jövődő gyermekeik vallásáról, — különben a fiúk az apa, a leányok az anya vallását követik. Tegyük fel, hogy az esküvő előtt nem tudtak megegyezni; születik egy fiú gyermekük, ezt megkereszteltetik az apa vallására; a második gyermek leány, — szeretnék ezt is ott kereszteltetni, hogy a gyermekek egy valláson legyenek, — ez lenne a törvénynek is célja. — De nem tehetik meg, megtagadja tőlük e jogot a törvény.

Tehát a felekezetenkülit és a zsidó szülőknek több jogot ad a törvény, mint a protestáns vagy katolikus szülőknek! Ez is liberális elv?

A Sándor-utcai színház ezen előadásával egyelőre lekerül a repertoire-ról az »Egyházpolitikai törvényhozás«. Mikor kerül ismét színre? — ki tudná megmondani?

Ennek az utolsó felvonásnak (a felekezetenküliség megszavazása) két jó eredménye lesz.

Egyik az, hogy a protestánsokra hamarabb eljön az ébredés órája. Már is mutatkoznak az ébredés jelei. Ezek között nem az utolsó volt az a toaszt sem amely a honvédelmi miniszterium költségén épült ágostai ev. imaház felavatási bankettjén abbéli kijelentésével, hogy a jelenlegi kormány nem igen mondható a protestánsok barátjának, oly nagy dissonanciáját szült.

Másik pedig az, hogy a katolikusoknak most már annál több joguk van követelni az autonómiát és a kath. alapok kiadását. Ha a magyar állam kimondotta a felekezetenküliséget, semmi joga többé a katolikusok belügyeibe avatkozni, püspökeiket kinevezni, vagyonukat kezelni. Ha tovább is magánál tartja ezeket, csak bitortlás útján teheti, amit alkotmányos szabad államban nem tűrhetnek.

A repertoire legújabb darabja tehát lesz: »Váljunk el!«

Fraknoi könyve a királyi kegyuri jogról.

Nemcsak időszerű, hanem gondviselészerű mű.

Éppen akkor jelenik meg, midőn a magyar állam régi, keresztény köntösének utolsó foszlányát is letépte magáról s mégis szeretné azon kiváltságokat megtartani, melyeket a régi, a keresztény Magyarország a keresztény hit védelméért, a keresztény hit előmozdítására kapott, s ezt — a királyi kegyuri jog alapján.

Óriási tévedések uralkodnak államférfiaink, jogtudósaink s tanult embereink között e királyi kegyuraságról kezdve Ugron Gábortól le egész Boncz Ferenczig és gr. Csáky Albinig. S e tévedések elterjesztésére, elterjesztésére, makacs védelmezésére ok és ürügy volt, hogy a királyi kegyuraság története eddig nemcsak rop

pant hiányos volt, hanem — kimerjük mondani bátran — sokszor hazugságokon épült. Azért ezer örömmel üdvözljük Fraknói új munkáját, mely e tárgyról végre tiszta képet nyújt.

Megtanulhatja ebből bárki, ki az igazságot keresi, hogy a kath. egyház feje sohasem adott a magyar koronához, vagy királysághoz kötött kormányzói hatalmat a magyar királyoknak. A Szent-István személyére szóló kiváltságnak a királyi kegyurasághoz semmi köze. Az a pápai levél pedig, a hírhedt Szilveszter-bulla, a magyar jogászok átka, — mely ilyenről beszél — álmű, hamisítvány, s maga magát szennyezi be, veszett ügyet védelmez, a ki arra hivatkozik.

Még inkább bámulva olvashatjuk ki e könyvből, hogy a magyar állam elérte hatalmának tetőpontját, kiterjesztette határait három tengerig Nagy Lajos királyunk alatt pedig éppen akkor a királyi kegyuraság neve alatt összefoglalt jogokból semmit sem birt, — Elfogulatlan ember előtt ez a történeti elvitázhatatlan valóság egyszerre agyonüti ama fennhangoztatott hazugságot, hogy a királyi kegyuraság a felségjognak kiegészítő része volna vagy éppen abból folya. Vajjon Nagy Lajos, III. Béla nem voltak azért magyar királyok, mert a mai értelemben vett királyi kegyuraságot nem birták? S vajjon II. Ulászló és II. Lajos megmenetltek-e hazánkat a romlástól azért, mert a királyi kegyuraságot oly fokban gyakorolták, hogy még a püspökségek adományozását is egyes főúri családokra ruházták?

A királyi kegyuraság legnevezetesebb részét, a főpapi kinevező-jogot — mint a Fraknóitól felsorolt adatokból untig kitűnik, először Zsigmond király kezdte gyakorolni, de azt az apostoli szék eleintén jogosnak el nem ismerte. Csak Hunyady János országhormánynak, a ke-

resztény hősnek nagy érdemei voltak azok, melyek előtt az apostoli szék meghajolt, s a kinevező jog gyakorlása elé akadályt nem gördített.

Az ekként megszerzett joggal azonban I. Mátyás király rettenetes visszaéléseket követett el. Elég rámutatnunk arra, hogy Várad püspöki székére egymásután Beckensloer János, Slancz Miklós és Prosztaneczki Filipecz János nevű idegeneket ültetett, s hogy az ország első egyházi méltóságát két izben 17 és 7 éves gyermekeknek adta.

Mindamellett az apostoli szék nem vonta vissza a királyi kegyuraság eme legnevezetesebb jogát s így alkalma volt a magyar tulzókna s élükön Verbőczy Istvánnak, hogy azt mint eredeti — kezdetől fogva a magyar királyi koronához kapcsolt jogot tüntessék föl. Verbőczynek — történelmileg teljesen hibás — előadása aztán a magyar királyi kegyuraság bástyája, sőt mondhatjuk új alapja is, mert erre építették a később gyakorlatba vett beleavatkozásokat a kath. egyház igazgatásába. — A XVI. század elején még tudták királyaink, beismerték főpapjaink, hogy a királyi kinevezés még nem ad hatalmat a püspöki jövedelmek élvezésére s még kevésbé a püspöki teendők végzésére. A XVI. század végén azonban ez a tudat kezd halványulni.

Megkezdődnek ezzel azon szomorú esetek, midőn a királyok az egyházi javakkal tetszés szerint rendelkeznek, a püspökökké kinevezett papok pedig a pápa felhatalmazása nélkül püspököknek tekintik magukat s beleülnek nemcsak a javadalomba, hanem a püspöki székbe is. Még szomorubb állapot volt az, midőn a kir. kegyuraság védelmének ürügye alatt a magyar főpapok és államférfiak akadályt gördítenek az Erdélyben és a török hódoltságban lakó katolikusok lelki gondozása elé.

Egy századdal később a XVII. század vége felé már látszik az 1644-ben kiadott hamis Szilveszter-bulla hatása s a király kezdi magát apostoli követnek tartani. Ennélfogva aztán feljogosítva érzi magát, hogy a kath. egyháznak mind személyes, mind vagyoni ügyeiben szabadon rendelkezék, sőt a kath. egyháznak azon sarkalatos tételét is, hogy a püspök felett csak a pápa ítélhet, hatalyon kívül helyezze.

Csak az apostoli szentszéknek köszönhető, hogy a királyi kegyuraság ez időben olyan karddá nem vált, mely egyrészt a magyar kath. egyházat felhíttivé (schismaticussá) nem tette, másrészt a magyar szabadság elnyomására, a hazafiak megfélemlítésére eszközül nem szolgált. Az apostoli szentszék folyton visszaélésnek bélyegezte a püspökségek kormányzását a pápai fölhatalmazás előtt rábirta a papságot e visszaélés abbahagyására s ugyanő, Radonai (pécsi) és Telekessy (egri) püspököket hathatósan védelmezte, midőn a királyi kegyuraság örve alatt politikai okokból állásuktól megakarták őket fosztani.

De haj az idők változnak. A magyar királyi kegyuraság ugyan roppant jogokat ad a királyok kezébe s a magyar kath. egyháznak külső kormányzata már majd egészen a királyi kegyuré lesz. Ő alapítja a javadalomokat, ő állapítja meg azok jövedelmét, ő nevezi ki a főhivatalnokokat s ő szünteti meg a kiváltságokat (pl. az adómentességet, a szabad végrendekezést.) De még ezt sem tartották elégnak. Egész 1762-ig, immel-ámmal, de legalább elismerték, hogy e jogok csak a kath. egyháztól adott kiváltságban gyökereznek, hangoztatták, hogy mint apostoli követ s nem mint az államfeje rendelkezik ekként a király, 1763-ban ennek is vége volt. Nem akarták többé azt kiváltsággépen, kegyeleinképen birni és gya-

A „TISZANTUL“ TARCZÁJA.

A zopf.

— A »Tiszántul« ered. tarczája. —

Irtá. Kincs István.

Mi az a zopf? A zopfit könnyű volna meghatározni, ha az egész világot csupa vargák lakták. Mert akkor a zopf kaptafa volna s a sok millió vargának erre az egy kaptafára kellene huznia minden lábballit, mert különben egyik se passzolna — egyik se passzolhatna.

Hanem így, mert sok ember nem is ismeri a kaptafát, meghatározás helyett elmondom, ami velem nemrég történt.

Azt tetszik tudni, hogyha nem is katonák találták föl azt a közmondást, hogy rendnek muszáj lenni, azért alkalmazni mégis ők alkalmazzák legtöbbször és legpontosabban.

Nos hát mivel katonáéknál rendnek muszáj lenni, azért ennek a rendnek én is alávettem magamat. Régen a fejembe verték már, hogy a tartalékos tiszt, mikor lakást változtat, nem tudom hányszor huszonnégy óra alatt jelentést tartozik tenni a császári és királyi kerületi hadkiegészítő parancsnokságnál. Nekem is huzkolnodnom kellett.

Leültem tehát, fogtam egy iv papiroost, a tetejébe irtam az ezred nevét, utána a megszólítást, mind kifogástalan goth betűkkel. A dátumot és a parancsnoksági székhelyet tintával alávonaltam s azután a magam német stílizálásával tudomásukra hoztam, hogy Kőszeg lesz az állandó tartózkodási helyem. Punk-

tum. Katona csak kevés szóból tud sokat érteni.

És különös! bármily érthetően fogalmaztam is meg, azoknak a bürokratikus embereknek mégis volt kifogásuk ellene. Nem tellett bele három nap s a cs. és kir. hadkiegészítési parancsnokság barna borítékos hivatalos levéllel tisztelt meg. S tartalma olyan volt, hogy mikor először átolvastam, éppen annyit tudtam belőle, mint mikor még föl se nyitottam. Állott vala pedig benne Goethe nyelvén, hogy tekintettel a védelőírás IV-ik részének 4-ik paragrafusához tartozó 77-ik oldalon glédába állított mustrák 1. számára jelentésemet dolgozzam át.

Átolvastam másodszer, harmadszer, s a fejemet ráztam hozzá.

Az én jelentésem tehát rossz volna? Nem akart a dolog sehogysem a fejembe férni. Mert hát a magyar ember másodszer csak akkor szokta levelét megírni, ha valaki az elsőt meg nem érti. De hát az enyémet csak megértették... Hiszen világosan megírtam benne, hogy Kőszegre költöztem. És mást csak nem irhatok nekik másodszer sem?

Aludtam egyet a dologra, mert mondhatom bosszus — rettentő bosszus voltam. Föltett szándékom volt, hogy most csak azért se kapnak jelentést. Ugyis pár nap múlva lesz a hauptreport, majd akkor megkérdem tőlük, mit bolondulnak velem.

S megkérdéstem. Azaz hogy nem hagytak szóhoz jutni. Mikor rám került a sor s az én nevemet hívták, oda állottam haptákba az őrnagy elé. Nyújtottam neki az okmányokat, de nem nyult utánuk.

Egész komolyan mért végig s a végén azt mondta, az én lakóhelyemet nem tudják.

— Jelenttem, őrnagy ur, annak idején — volt az én válaszom.

— Nem jelentette, csak tudomásunkra hozta s mi abból nem értünk semmit. Tegye most szóval jóvá a hibáját.

— Jelentem, őrnagy ur, hogy Kőszegre költöztem — mondtam pozitúrába vágva magamat.

— Ezt értjük — volt a válasz.

Ő értette, csak én kezdtem a dolgot nem érteni. Hanem azért nem mondtam meg neki. Katonáéknál mindent kell érteni, még azt is, miből az emberfiának dunsztja sincs.

Otthon azután elővettem megint a hadkiegészítő parancsnokság reskriptumát s boczolni kezdtem. Mindenáron a végére akartam járni a dolognak.

Soká törtem rajt a fejemet. Hanem egyszer csak hangos kacajra gyújtottam. A lovat kerestem, mikor ugys rajta ültem. Hiszen megmondta az őrnagy, hogy azért nem tudták a tartózkodási helyemet, mert jelentés helyett csak tudomásukra hoztam a dolgot. Igazsága van, igen én a »jelentem« ige helyett azt a kifejezést használtam, hogy »tudomásukra hozom.«

De hát a manóba is! Ki tehet róla, ha minden ember a német synonymákban nem jártas!

Csakhogy ez nem kifogás.

A hadseregnél van egy kaptafa, minden czipőt arra szabnak. Ha a lábballi kicsit hegyesebb, szélesebb vagy magasabb talál lenni, akkor nem passzol — nem szabad passzolnia.

Hát most már tudod, kedves olvasó, mi az a zopf?

korolni. Azért hizelgő, hazug udvarnok által 1764-ben könyvet írat a bécsi császári udvar, s ebben kimondja, hogy a magyar királyi kegyuraság néven összefoglalt jogokat »Szent-István nem a pápától kapta, nem a kegyuraság czimén szerezte, hanem Istentől származó fejedelmi hatalmának forrásaiból merítette és utódai is azt a hatalmat, mint uralkodói felség-jogot gyakorolták.«

Százharmincz évvel ezelőtt a magyar nemzet csaknem egy férfiként támadt föl ez arcátlanul hazudozó könyv ellen s visszautasította a magyar királyi kegyuraság illetén magyarozatát. Bár egy kissé későn észrevették, hogy míg ők nagy oktanul Rómától féltették a m. k. kegyuri jogot s azon oldalról védekeztek, más oldalról Bécs markába kerültek. — Aggódó szívvvel kérdezzük, vajjon a magyar nemzet most kormányzó részében lesz-e ennyi igazságérzet? Vajjon Fraknói jeles műve nyomán beismeri-e a magyar állam, hogy a kir. kegyuraság csak kedvezmény, csak kiváltság a kath. egyház részéről? Vajjon, miután kimondotta a magyar állam, hogy a kath. vallás fennmaradása, fölvirágoztatása előtte egészen közönyös, lesz-e elég igazságérzete, hogy e kiváltságot visszaadja annak, akitől kapta, a kath. egyháznak? Jaj volna e nemzetnek és államnak, ha ez egyszerű igazságot sem látnák be s a kath. egyház javára kapott kiváltságot annak megfojtására használnák fel! Jaj volna, ha a szabadságára, lovagiasságára büszke nemzet, a kath. egyház szabadságát a királyi kegyuraság további gvakorlásával tönkre tenné, s a magyar kath. egyháznak nem adná meg azt, a mit a zsidó egyháznak is megadott.

Justitia elevat gentes . . .

Dr. Karácsonyi János.

Lukács László pénzügyminiszter a valutarendezésről.

A képviselőház pénzügyi bizottságának ülésén a pénzügyi tárca költségvetésének tárgyalásánál Lukács pénzügyminiszter a valutarendezés folytatásáról és befejezéséről a következő nyilatkozatot tette:

A valuta rendezés ugyan azon az uton megy, amelyen megindult ugyan a program szerint, amelylyel koncepiáltatott és semmiféle oly körülmény nem merült föl, a mi e program megvalósítására zavarólag hatott, vagy megváltoztatását szükségessé tette volna. Szólónak reménye van arra, hogy már a közelebbi időben jelentékeny lépés fog e téren történni. A készfizetések fölvétele igen sok körülménytől függ. Első és nélkülözhetetlen föltétele a bankkérdés megoldása, függ továbbá a készfizetések fölvétele a váltóárfolyamok alakulásától; egy további föltétel pedig a még künn lévő 117 millió forintnyi államjegy bevonása s a sóbánya-utalványok ügyének megoldása képezi. Az államjegyek bevonása fejében szükséges aranykészlet ugy nálunk, mint Ausztriában be van szerezve s a bank is rendelkezik bizonyos aranykészlettel. De a készfizetés fölvétele érdekében szükséges még, hogy a váltóárfolyamok kedvező alakulásának segítségével a közforgalomba is bizonyos aranykészletek jussanak. Szóló anélkül, hogy a készfizetések fölvétele tekintetében határozott időpontot tűzhetne ki, rajta van, hogy lehetőleg rövid idő alatt megtegyünk mindent, ami közelebb visz bennünket az óhajtott célhoz s reméli, hogy nem sokára az eddig elért stádiumtól jelentékeny lépéssel fogunk előbbre juthatni.

Pártgyűlés Berettyó-Ujfaluban.

Meghívás.

A berettyó-ujfalui választó-kerület függetlenségi és 48-as elvű választó polgárai f. évi október hó 27-én vasárnap délutáni 2 órára Berettyó-Ujfaluba a városháza termében tartandó évi rendes *párt-közgyűlésre* ezennel meghívotnak.

A közgyűlés tárgyai:

1. Jelentés az évi működésről.
2. Jelentés a Csanádi Sándor sir-émlék alapról.
3. Jelentés Kossuth Ferencz ur látogatásáról.
4. Választások. Nevezetesen: 1. elnök, 3 alelnök, pénztárnok, ügyvéd, jegyzők, 20 végrehajtó bizottsági tag választása.

Berettyó-Ujfalu, 1895. évi október 21.

Kovács Ferencz,
kerületi pártjegyző.

Leszkay Gyula,
kerületi pártelnök.

Haladunk!

Mosonmegyében a liberálisok igen nagy vereséget szenvedtek.

Tudniillik folyó október hó 16-án ment végbe a megye őszi közgyűlése a magyar-óvári székházban. Mindenki élénk érdeklődéssel nézett a közgyűlés elé, mert 5 közigazgatási bizottsági tagnak újra megválasztása volt szóban. S a néppártnak multkori megalakulása után most kellett először összemérni fegyverét a hivatalos hatalommal, melyet mostanság a liberális jelzővel szokás felruházni.

Ez a liberális párt az 5 kilépő tag közül szeretett volna kibuktatni hármat: Hegedüs ügyvédet, Reiter orsz. képviselőt és Braun apátot. Huzamosabb ideig suttogtak ily szándékról, de utóbb belátván törekvésük kivihetlenségét, lemondtak e tervről, s így nevezett bizottsági tagok a beadott 106 szavazat közül óriási többséggel (104—105—96) újra megválasztattak. A néppártiak nagy része a kilépő dr. Bobest ügyvéd újra megválasztásába is belement, lévén ő érzelmeiben független és meggyőződésében meg nem ingatható. Nagyobb szavazatkülönbség csak az ötödik hely körül mutatkozott, melyet eddig Cselley János dr. a *szabad-elvű párt elnöke* foglalt el. Az eredmény az volt, hogy ő csak 40 és egynehány szavazatot kapott, míg ellenében Manninger Mihály m.-óvári esp.-plebanosra 62 szavazat esett.

E nem várt eredmény érthető lehangoltságot keltett azok körében, kik eddig mindenáron a megye gyűléstermét is lefoglalták a liberális áramlat számára.

*

Sopronmegye egész területén a napokban ment végbe a megye bizottsági tagok választása, mely alkalommal a néppárt a legtöbb helyen győzött.

A bécsi polgármester választás.

A bécsi polgármester választás e hó 29-én fog megejtetni. A községtanács első ülését ennélfogva erre a napra hitták össze. A polgármester választáshoz valamennyi megválasztott tanácsosnak meg kell jelenni, ha csak valami különös esemény következtében egyik-másik megakadályozva nincsen. A ki távollétét elfogadható módon kimenteni nem bírja, elveszti tanácsosi méltóságát.

Lapszemle.

Budapest, 1895. okt. 23.

A »*Budapesti Hirlap, Pesti Napló, Egyetértés és a Hazánk*« még folyton a zágrábi botrányokkal foglalkoznak és az adott illetve még adandó elégtételt vitatják önként érthetőleg mindegyik saját álláspontjára helyezkedve.

A »*Magyar Állam*« »Leszavazva, de nem legyőzve« czim alatt azt írja: a főrendiház elfogadta tehát negyedik alkalommal azt, amit három ízben el nem fogadhatónak ítelt: a felekezeti különiséget, a szabad vallástalanságot. Hét szótöbbséggel üdvösnek találta azt most, amit három ízben nemzetünkre károsnak, károhozatosnak tartott és elfogadta még a vallástalanság törvényjavaslatába ujonnan becsusztatott paragrafussal azt is, amitől az ország valóságát, erkölcsi tisztaságát féltette: a zsidó vallásra való áttérés szabadságát.

A »*Nemzeti Ujság*« »Érdek és becsület« czim alatt egy kitünő cikket közöl, melyet az alábbiakkal vezet be: aki forradalmat csinál felülről, ne várjon békeséget alulról. A szabadelvű párt s kormánya oly politikát üztek Magyarországon évek óta, mely teljesen felforgatta az államot és a társadalmat, s felbomlasztotta az intézményeket és a nemzetet. Most az oszlást abszolútizmussal tetézi. A radikalizmusra rendszerint abszolútizmus szokott következni, de hogy ugyanazon párt legyen radikális és abszolútista, s ugyanazon kormány forradalmi és zsarnoki, arra példát a szabadelvű párt és a Bánffy-kormány adtak.

A »*Nemzet*« »A Shakspeare oroszánjára« nak nevezi Ugron Gábort, kit a képviselőházban szerinte tett durva támadásáért erősen támad meg.

A »*Magyarország*« »Preludium« czim alatt cikket írva, azt kérdi: mire van a magyar nemzetnek sürgősebb szüksége. Arra-e, hogy a zászlaján esett sérelem, a becsületén esett csorba reperáltassék? Avagy arra-e, hogy a budapesti büntető törvényszék önállósíttassék? Magyarországi képviselőháza ma ítelt ebben a kérdésben és 133 szóval 94 szó ellen kimondotta, hogy az ország becsülete ráér várni, a büntető törvényszék azonban nem ér rá.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Október 23.

Ülés kezdete 10 órakor.

Elnök: Szilágyi Dezső.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezső báró, Erdélyi Sándor.

Elnök megnyitván az ülést bemutatja a főrendiház elnökének átiratát a legutóbb tárgyalat törvényjavaslatokra vonatkozólag.

Felolvastatott az interpellációs könyv.

Interpellációt jelentettek be: Kossuth Ferencz és Pázmándy Dénes a zágrábi botrányok ügyében; Szederkényi Nándor a tegnapi ostromállapot ügyében.

és Hock János a csongrádmegyei törvényhatósági bizottságban előfordult törvényszerűségi tárgyában.

Napirend előtt szót kér

Vécsey Endre. Utalva a házszabályok szakaszaira, azt vitatja, hogy tegnap az elnök önkényesen nem engedte őt szóhoz jutni. Ő ez eljárás ellen tiltakozik.

Elnök: A képviselő ur személyes kérdésben kért szót. Személyesen senki által nem támadtatott meg, tehát e czimen nem is adtam meg neki a felszólalás jogát. (Nagy zaj balról.) Ha más czimen kért volna szót, megadtam volna.

Jeszenszky László báró: Majd kimagarázta volna magát.

Vécsey Endre: Bajba voltunk no! (Nagy derűltség.)

Elnök: Az én tetteimet a házszabályok irányozzák s engemet párttekinetek nem vezetnek. E kijelentés után azt hiszem a kérdés fölött napirendre térhetünk.

Polónyi Géza a házszabályokhoz kíván szólni. A házszabályok értelmében az elnök senkitől sem vonhatja meg a szót. Ez nem tartozik a Ház diskreczionális jogai közé; a fölött csupán csak a Ház határozhat. Az elnök magyarozatára ezeket kívánom most megjegyezni.

Elnök: E kérdés most vita tárgyává nem tehető. (Zaj balról.)

Következik a napirend: *Az igazságügyi bizottságnak a budapesti kir. törvényszék felállításáról szóló törvényjavaslatra vonatkozó jelentésének tárgyalása.*

Nedeczky János az igazságügyi bizottság előadója rövid beszédben elfogadásra ajánlja a törvényjavaslatot.

Polónyi Géza a törvényjavaslatot elfogadja a részletes tárgyalás alapjául, mert sem ő, sem pártja nem zárkozhatik el, ha az igazságszolgáltatás javításáról van szó. Foglalkozva a vizsgálóbírói rendszerrel, úgy találja, hogy az intenczióinak nem felel meg, mert nincs elég személyzet, s előfordul az a hallatlan eset is, hogy egy vizsgáló bíró egy évben 1000 felül álló esetben teljesíti a vizsgálatot. Aki a bün-

ügyekben csak legkevésbé is járatos, az belátja a helyzet tarthatatlanságát, kéri az igazságügyi minisztert, mikép akarja ezeket a halatlan állapotokat orvosolni. Egyébként a javaslatot elfogadja.

Szólan senki nem kívánván,

Elnök a vitát bezárja.

Erdélyi Sándor igazságügyminiszter: Örömmel tapasztalom, hogy a szőnyegen forgó törvényjavaslat kedvező fogadtatásban részesült s Polónyi Géza felszólalásának éle sem a törvényjavaslat ellen irányult, hanem a vizsgálóbírói rendszer ellen. Úgy találja, hogy Polónyi Géza a helyzetet nagyon is kiszínezte s ugyszólván torzképet nyújtott arról.

A vizsgálóbírói rendszer az egész országban kitűnően bevált; csupán csak a fővárosban vannak kivételes állapotok s ő mindent elkövet, hogy ezeken a visszás állapotokon is mielőbb segítve legyen. A vizsgálatot a fővárosban nem 5 bíró, hanem 23 egyén, részint bíró, albiró és jegyző végzi. Nem tagadja, hogy rezisztencia van, de megtörtént minden intézkedés arra nézve, hogy mihamarabb feldolgoztassék. Kéri a törvényjavaslat elfogadását.

Polónyi Géza félreértett szavait igazítja helyre.

A Ház a törvényjavaslatot általánosságban a részletes vita alapjául egyhangulag elfogadta.

Következik a részletes tárgyalás.

Az 1. szakasznál felszólal

Kemény Pál. Kifogásolja azt, hogy a feleket néha nagy távolságokról a központi vizsgálóbíró elé idézik.

Erdélyi Sándor igazságügyminiszter röviden válaszol. A törvényben intézkedés van arra nézve, ha a felek nagyobb távolságon laknak a központtól, kihallgatásukat a hozzájuk közelebb fekvő vizsgálóbíró eszközölje.

Komjáthy Béla rövid felszólalása után

a Ház elfogadja az 1-ső szakaszt, a többi szakaszok minden vita nélkül elfogadtattak.

Ezzel a részletes tárgyalás véget ért.

Elnök: A napirend ki lévén merítve, következik a holnapi ülés napirendjének megálapítása.

Bánffy Dezső báró: A holnapi ülésen a kormány a választ váró interpellációkra óhajt válaszolni.

Endrey Gyula: A zágrábi interpellációkra is.

Bánffy Dezső báró: Arra is s más nyolcz interpellációra is.

Elnök: A holnapi ülés napirendjére kitűzetik tehát — ha a Ház hozzájárul — első sorban a ma elfogadott törvényjavaslat harmadszori olvasása s a válaszok a miniszterelnök ur által bejelentett 8 interpellációra. (Helyeslések.)

Következnek az interpellációk.

Kossuth Ferencz minden indokolás nélkül a következő interpellációt intézi a miniszterelnökhöz:

1. Hozzájárul-e a miniszterelnök ur a királyi nyilatkozatok szövegezéséhez?

2. Ha igen; miért nem tartotta szükségesnek, hogy a király erélyesen elítélje a magyar állameszme ellen elkövetett merényleteket és hogy a magyar állam tekintélyét törvényes érvényre juttassa.

3. Ha pedig nem: miért engedte át a király első tanácsosát megillető jogokat a horvát bánnak éppen akkor, amidőn a magyar állameszme meg lett támadva és a magyar állam megsértve a magyar állam területén?

4. Hajlandó-e a miniszterelnök elégtételt követelni s minő lesz az az elégtétel?

Interpellációját nem indokolja; csupán azt jegyzi meg, hogy ő a házszabályokat nem akarja kijátszani, mint azt a miniszterelnök mondotta s ő azt hitte, hogy tegnapi felszólalását nem fogja a miniszterelnök válasz nélkül hagyni, mert a zágrábi ügyben a hallgatást nem fogja megengedni *magyar szíve*. (Nagy derűtség a baloldalon. Felkiáltások: Van is annak magyar szíve!)

Bánffy Dezső báró: A kormány nem hátrált meg a válasz elől; magyar szíve ellen nem vétett, de nem bocsátkozhatott vitába, mert a kérdés nem volt napirendre kitűzve.

Pázmány Dénes: Mindenekelőtt azt jelenti ki, hogy a tüntetésnek sokkal nagyobb súlyt kell tulajdonítanunk, mert a milyet annak a horvát miniszter s a kormány sajtója tulajdonít. Arra mutatnak ezek a zágrábi botrányok, hogy Horvátországban a viszonyok nagyon betegesek, melyek sürgős és gyökeres orvoslást igényelnek. Nem egyszerű diáktüntetésről van itt szó, hanem ugyszólván Horvátország érzelmének megnyilatkozásáról. Organizált, rendszeres demonstrációról van itt szó a magyar állameszme s a magyar nemzet ellen. Sajnos, hogy e tüntetésbe s demonstrációba az egyetemi rektor s közvetve a báni kormány is befolyt. Hisz a rektor, illetve a horvát kormány jóállása mellett rendelték meg az egyetemi ifjaknak a diszöltözetet, a kardokat. (Felkiáltás balról: Aufschreibenre öltöztették ki a tüntetőket! Nagy derűtség.) Ő is rendezett nagyon sok nemzeti ünnepélyt, tüntetést. (Felkiáltások jobbról: Tudjuk, nagyon jól tudjuk!) Tapasztalásból tudja tehát, hogy a tüntetők vagy ünneplők mindig a rendezők instrukciói szerint cselekszenek s sohasem az instrukciók ellen. (Helyes! s balról.) Ha már most Zágrábban az intéző köröknek nem lett volna magyar ellenes instrukciójuk, mikép következhetek volna be azok a botrányok, melyek ugyszólván rendőri asszisztencia mellett folytak le. (Zajos helyeslés balról.)

A helyszínén szerzett adatok szerint elmondja a tüntetés lefolyását, melyek ekként bizonyítják, hogy a főrendezők is egyetértettek az ifjúsággal. Hisz a midőn a magyar zászlót elakarták távolítani, maga a főrendező tette lehetővé azt, hogy az egyetemi ifjak hozzáférhessenek. Ismétli, hogy a magyar zászló megsértése, meggyalázása nem pillanatnyi felhevülésből történt, hanem előre megfontolt szándékból, tervszerűen s jólehet, a hatóságok is tudtak a készülő demonstrációról, semmi óvintézkedéseket nem tettek, hogy megvédjék a magyar zászló becsületét. Sőt a terrorizálás annyira ment, hogy a magyar lakosság nem merete kitűzni a magyar lobogót, mert inzultusoknak lettek volna kitéve s megvédésükről sem a rendőrség, sem a hatóságok nem gondoskodtak. (Felkiáltások balról: Szégyen! Gyálat!)

A hatóságok s a rendőrség tendenciáját különben jellemzi az is, hogy a diszítéseknek központja a Jellasics-szobor volt.

A zászló elégetés sem úgy történt, amint azt félhivatalosok s a horvát rendőrség jelentette. A zászló elégetés nem suttomban, nem pár pillanat alatt történt, hanem disztelvonulás s szertartások kíséretében mintegy 10.000 ember jelenlétében, kik között a hatósági személyek s a rendőrség is szép számban volt képviselve.

A zászló elégetést az egyetemi ifjak gyűlése előzte meg az aulában s onnan vonultak zászló alatt a Jellasics-szoborhoz, hol ismétli, rendőri asszisztencia mellett s mintegy 10.000-nyi néptömeg jelenlétében a magyar zászlót megbecstelenítették s elégették. Az aktust zajos kiáltások, ordítások is kísérték: Vesszen Magyarország! Vesszen a magyar nemzet! S mikor pedig gyalázatos dolgukat elvégezték, ugyanazon rendben elvonultak s talán még jelentést is tettek a rendőrségnek, hogy minden rendben van!

Szégyen a kormányra, szégyen a nemzetre, ha nem tud, nem bír elégtételt szerezni meggyalázott zászlójának akkor, amidőn a legkisebb államok is, mint például Törökország is a szerbek ellen fényes elégtételt szerzett megsértett zászlójának.

Interpellációját a következő:

Micsoda intézkedéseket szándékozik a miniszterelnök ur életbe léptetni, hogy Magyarország a törvényekben gyökerező jogai Horvát-Szlavonországban teljes épségükben fentartassanak s ezen tartománynak a Magyar birodalomhoz tartozósága, a horvát bánnak a magyar kormánytól függő állása és abbéli hatásköre minden kétséget kizárólag megállapíttassék, illetve körvonaltassék?

Szederkényi Nándor a tegnapi ostromállapot ügyében interpellálta a belügyminisztert. Mi szükség volt az ostromállapotra? S mi szükség volt arra, hogy a békésen járó-kelő közönséget kiszolgáltassák a rendőrség ismert brutalitásainak. Erre kér választ a belügyminisztertől.

NAPTÁR.

— Október 24. —

Csütörtök, Róm. kath. Ráfael. Prot. Ráfael. Gör. kel. Próbusz. Izr. 6.

Nap két 6 óra 16 p., nyug 4 óra 40 p. Hold kelete felől, 9 óra 14 p.

Október 24. Bizottsági tag választások.

„ 27. A »Nagyvárad« jubileuma és a hírlapírók országos értekezlete.

„ 27. Az izr. nőegylet rendkívüli közgyűlése Nagyváradon.

„ 28 d. e. 10 órakor Biharmegyei gazdasági egyesület igazgatóságának gyűlése.

„ 28. Biharmegyei közegészségügyi bizottságának ülése.

„ 28-30. Népfelkelők szemléje a városházánál.

„ 31. Ref. egyházkerületi értekezlet a reformáció évfordulója emlékére.

Novemb. 8. A biharmegyei agarász-egylet közgyűlése B-Ujfaluban.

„ 9-10. B-ujfalusi agarász-verseny.

„ 9. A nvárad-i zenekedvelők estélye a Zöldfában

„ 19. A biharmegyei és nagyvárad-i nőegylet Erzsébet táncestélye a Fekete Sas termében.

Decz. 29. A biharmegyei és nagyvárad-i nőegylet sorsjegyhúzója.

„ 30. A vármegye tisztújító közgyűlése.

Magyar írók és hírlapírók Nagyváradon.

— A »Nagyvárad« jubileuma. —

A magyar írók és hírlapírók nagyvárad-i ünnepének előkészítése érdekében serényen folyik a munka és miután olyan kiváló férfiak állottak az ügy élére, mint Mezey Mihály és Sipos Orbán előreláthatólag fényes lesz a munka eredménye és az érkező vendégek sokáig örömmel fognak visszaemlékezni arra a szép napra, melyet Nagyváradon töltöttek.

A fogadó bizottság gyűlése.

A fogadó-bizottság tagjai tegnap tartották gyűléstüket Mezey Mihály elnöklete alatt a kereskedelmi akadémia disztermében. A gyűlésen résztvettek:

Dr. Bodor Károly, Böszörményi Géza, Csorodasits Ferencz, Dési Géza, Diósy Soma, Dickler Illés, Darvassy Lajos, dr. Edelmann Menyhért, dr. Friedländer Sámuel, Gábel Jakab, dr. Grósz Albert, dr. Gyémánt Jenő, Hajós Miklós, Justh Károly, dr. Kiss Dénes, dr. Komlós József, Laszky Ármán, Lövy Márton, Marx Ferencz, dr. Munk Béla, Propper N, János. Réz Mihály, Sipos Orbán, dr. Sarkady Ignác, Stark Gyula, Sztarill János, dr. Várady Zsigmond, Vinkler Lajos.

A »Nagyvárad« szerkesztősége részéről: Lang József, Fehér Dezső, Benedek Árpád, Mérő Béla, a Szabadság szerkesztőség képviselőjében Halász Lajos, a Tiszántul szerkesztősége részéről Márkus István.

Mezey Mihály a bizottsági elnök megnyitván az ülést, beszámol a szűkebb körű bizottság eddig tett intézkedéseiről. A jelentés szerint ezen bizottság ülést tartván, megállapodott abban, hogy az érkező vendégeket tőle telhetőleg a legnagyobb szíveséggel fogadja és elszállásolásukról gondoskodik. A programmba beilleszt egy a város polgársága által a vendégek tiszteletére felajánlott disztribúciót a »Zöldfa« vendéglőben, melyre a vendégek meghívottak, a helybeliek pedig részvételre aláírási ivec köröztetése által felkértek. Megegyezés szerint egy teríték ára 2 firt 50 kr borral együtt. Bankettjegyek kaphatók a bizottsági elnöknel és a nagyvárad-i lapok szerkesztőségeiben. Azonkívül felhívást intézett a bizottság a lakossághoz, a vendégek elszállásolása iránt. Ez irányban eddig a következő bejelentések történtek:

Hillinger Lipót (Fekete Sas-szálloda), Czeglédy Sándor (Zöldfa-szálloda), Rimanóczy Kálmán szálloda-tulajdonos és Julier Vilmosné (Széchenyi-szálloda) egyenkint 3, összesen 12 szoba 20 ágygyal. Lang József 3 vendég, Prop-

per N. János, Orbán Ignác, Hegyesi Márton, Sztarill Ferencz 2—2 vendég, Moesz Károly, Kiss Elek, Szabó József, Kiss Dávid, Knapp Ferencz, Csordacsits Ferencz, Szücs Izsó, Tóth József, Benedek Árpád, Fehér Dezső, Héporváry Hugó, dr. Sarkady Lajos, Schütz Albert, Laszky Armán, Halász Lajos, premontrei rend, Paczauer József, Sipos Orbán 1—1 vendég.

E szerint 40 vendég elszállásolásáról eddig gondoskodva van, de a mennyiben a bejelentések szerint az érkezők ezen számot túlhaladják, további bejelentéseket Mezey Mihály bizottsági elnök és a »Nagyvárad« szerkesztősége szívesen vesznek.

Láng József ezután előadja, hogy a »Nagyvárad« szerkesztőségéhez érkezett bejelentések szerint a vendégek következőleg fognak megérkezni:

Október 26. délután 3 óra 47 perczkor 5, október 26. este 7 óraker 28 (a fővárosiak.) október 26. délután 5 óra 30 perczkor 20, október 26. éjjel a személyvonattal 2, október 26. éjjel a gyorsvonattal 2, október 27. délelőtt 8 óra 30 perczkor 5 (a kolozsváriak.) október 27. délelőtt 9 óra 30 perczkor 6 (a szegediek.)

Propper N. János, Sipos Orbán és Fehér Dezső hozzászólása után a bizottság elhatározta, hogy a délelőtt, délután és este érkező vendégeket a bizottság kiküldöttjei, az éjjel érkezőket a szerkesztőségek kiküldöttjei fogják fogadni és nevékre szóló borítékban a jelvényt, programmot, ebédjegyet és szállásuk címét nekik átadni.

Láng József előterjeszti, hogy egyrészt a rendező bizottság tagjai, másrészt a hírlapírók részére jelvényeket készíttet.

Fehér Dezső bejelenti, hogy az írók és hírlapírók vasárnap délelőtt testületileg kivonulnak a temetőbe Hügel Ottó a »Nagyvárad« kiadója és Iványi Ödön a »Nagyvárad« szerkesztője sirjaira koszorút helyezni, melyhez csatlakozásra hívja a bizottsági tagokat is.

Ezután a jelvények kiosztása és a további intézkedések megtétele céljából szombat délelőtt egyneked 12 órára a Bazár vendéglőben újabb gyűlés tüzeltette, mely után elnök a gyűlést berekesztette.

UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számai a következő listékben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonneuwirth-féle bazárban Fő-utca,
Kádár és Kiss cégénél Kishid-fő,
Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,
Panker Dániel papirkereskedésében Kis-placz,
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,
Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca,
Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca,
Frankl Mari tőzsde és hírlapelárusító Kereskedelmi csarnok palota Nagypiacz.
M. kir. dohány- és szivar-áruda Zöldfa-utca.
Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtnak.

* **Sal Ferencz jubileuma.** Városunk ősz polgármestere Sal Ferencz jubileumára, már is nagy mozgalom indult meg, a városi társadalom körében. Egy országos ünnepség lesz ez, ünnepeltetése, a páratlan példasággal megfuttatott 20 éves polgármester pályájának. Sal Ferencz, ki mindég minden körülmények között megálta helyét a temérdek tövisekkel telt hosszú idő alatt, ki atyailag intézte városunk ügyeit, megérdemli ezt közönségünk től. A jubileum részleteit a mai gyűlésen fogják megállapítani s mint haljuk a szomszéd városok küldöttségileg fogják magukat képviseltetni a jubileumi ünnepélyen.

* **Önkénteseink vizsgálja.** A 37-ik és 39-ik gyalogezredbeli önkéntesek vizsgálatát a múlt hét végén fejezték be. A vizsgáló bizottság elnöke Konja ezredes, tagjai pedig a nagyváradai és debreczeni őrnagyok és kapitányok voltak. A nagyváradiak közül 32-en jelentkeztek. 20 sikeresen vizsgázott, 10 úgy bukott el, hogy szabadságolva lett, 2 azonban még egy évet kénytelen szolgálni. Sikeresen vizsgáltak: Aron Armin, Berthóty István, Blascok Gyula, Bleyer Andor, Cseh Gusztáv, Donáth József, Fehér Gyula, Fehér Kálmán, Fortas Gyula, Gunya Béla, Hukerl Jenő, Kemény Sán-

dor, Kocsis Jenő, Kohn Ferencz, Lusztig Henrik, Martinek Ferencz, Popper Ákos, Turcsányi Ferencz, Urlich Jenő, Vuicsics László. A debreczeniek közül 23-an jelentkeztek s 6 elbukott, de szabadságolva lett, 3 azonban még egy évet szolgál.

* **Szőlővizsgálat.** Balassa István, az érdecszegi vinczellér-iskola igazgatója, értesítette polgármesterünket, hogy a Bartók Jakab szőlőjének — melybe a tavaszon állítólag behurcoltatott egy eddig meg nem állapíthatott szőlőbetegség, — felülvizsgálása végett folyó hó 28-án Nagyváradra utazik. A felülvizsgálathoz a városi hatóság részéről Bordé Ferencz tanácsnokot és Márkus János hegybírók kéri kiküldeni. Reméljük, hogy a vizsgálat teljesen megnyugtató eredménnyel fog végezni s nem rémitgeti veszedelem a megriadt szőlősgazdákat!

* **Dalárda a jogakadémián.** Tegnap este 6 óraker alakult meg a jogászok dalárdája Gyenge Béla eredményes buzgókodása folytán és Kalmár Illés újvárosi róm. kath. kántor vezetése alatt. Az alakuló gyűlésen és egyszersmind gyakorló órán szép számmal jelent meg az ifjuság s megtanulták a »Mért oly borus« kezdetű gyászdalt, a halottak napján tartani szokott gyászünnepek alkalmára.

* **A kőgát ellen.** Miskolc Barnabás helybeli kir. közjegyző és szőlőbirtokos a velleencei Köröspart védelmére építendő kőpart ellen kérvényt adott be, mivel a védmű kiépítése által a saját szőlője alját, mely a Körösre nyulik, veszélyeztetve látja, azt állítván, hogy a védmű fokozottabb erővel fogja oda vetni a viz sodrát és nem csak az ő birtokát, hanem a vízmű-telephez vezető utat, sőt a vasuti hidfőt is elmoshatja. Helyszíni szemle megtartását kéri. Ugy tudjuk, hogy a kérdéses védműre vonatkozó tervek annak idején közszemlére voltak kitéve s az meghirdetve volt; a kivétel ellen műszaki tekintetben senki kifogást nem emelt s a földmívelésügyi miniszter is jóváhagyta azokat.

* **Sáránd község zár alatt.** Folyó hó 20-án Sáránd község összes állatállománya — a lovak kivételével — a szarvasmarhák között járványosan fellépett ragadós hólyagos szájfájás betegsége miatt további intézkedésig zár alá helyeztetett.

* **Csillagvizsgáló készülék a Bémertéren.** Az esti sétáló közönségnek érdekes látványt nyújt egy felállított csillagvizsgáló készülék. Tegnap este lehetett először a közönségnek is a csillagok titkaiba tekinteni, mivel az ideig, a borus idő megakadályozta azt.

* **A garam-kis-sallói gyilkosság.** Azon néhány hét előtt történtszenzációs gyilkossághoz, melynek áldozata egy fiatal leány, Balogh Juliska lett, újabb momentum merült fel ismét. Szombatfalvy, a helyszínére kiküldött detektív főnök kideríteni semmit nem tudott. Felvitte magával Budapestre a bonczolási jegyzőkönyvet, megmutatta azt Ajtay tanárnak, aki fogytékosnak találta ugyan a jegyzőkönyvet, de mégis konstatalhatónak vélte azt, hogy a kis leány vízbe fullt. A bonczoló orvos maga nyilatkozott hosszabb cikkben a »Nemzeti Ujság« hasábjain. E cikkben a leghatározottabban kijelenti és a bonczoláznál szerzett tapasztalatai nyomán be is bizonyítja, hogy „a vízbe fullás theoria minden tárgyilagosa alapot nélkülöz.“ Az első expediens tehát — csütörtököt mondott.

* **Szökött katona.** Csak két hete még, hogy vigan dalolták a három esztendőre berántott legények:

Édes anyám csak az a kérésem
Extra ruhát csináltasson nekem,
Extra ruhát ej haj, piros zsinórt rája
Ez illik, illik, illik a magyar huszárra.

Bizonyosan ezt dalolta két héttel ezelőtt még az a szegény baka is, azért, hogy bornyut raktak a vállára, akit tegnapelőtt fogtak el a hadházi Pallagon. — Hadházi levelezőnk írja,

hogy az ottani Pallag pusztán egy **Diószegre** való közvitét találtak. Szegény baka a 39. gyalogezred paruliját viselte zubbonyán. Tehát Debreczenből szökött meg. Fázott, didergett az istenadta bundása a vékony mundaiban. Mikor bekisérték a község házához, keservesen panaszkodott a katona-élet nyomorúságairól. A dezentor ujjoncztot átadták a csendőrségnek, honnan visszavezették a kaszárnnyába. — Ő sem dalolhatja már magáról azt a vigasztaló baka nótát:

Én leszek az első század szakaszvezető
Nem sok idő az a három esztendő.

* **Csoda borju.** Mint darvasi levelezőnk írja, Kron Gáspár nevű paraszt ember tehene, egy szörnyszülöttel lepte meg gazdáját. A borjunak öt lába van, de az ötödik láb köröm nélküli és nem is ér a földig. Az eset nagy feltűnést keltett a művelt közönség körében s mint hiteles forrásból értesülünk, a csoda borjut egy muzeum számára fogják megszerezni.

* **Jogász kränzchen.** Tegnap számunkban jeleztük, hogy a jogakadémia ifjusága mozgalmat indított az iránt, hogy az »Erzsébet bál« után egy kränzchent rendezzen. A mozgalom már eredményre is vezetett, ugyanis az akadémiai ifjuság tegnap délelőtt háromnegyed 12 óraker tartott gyűlésen december 4-ikét jelölte ki a kränzchen megtartásának napjaul, s megválasztotta Vattay Gábort elnöknek, akit egyszersmind a további teendőik rendezésével is megbízott.

* **Uj kath. kör.** A vágbesztercei (Trencsénm.) katholikus kör alapszabályait a m. kir. belügyminiszter a bemutatási záradékkal elátta.

* **A jövő reménye.** Farkas Gyurka tizennégy éves siheder a napokban merészet gondolt és nagyot. A csirkepiacson elemelt egy szende jérezét és egy harczi kis kakast, melyek megadással várták vevőjüket. Amde a szemfüles Angot asszonyt nem zavarta sem vihar, sem a rosz idő, hanem odahagyva csirke-telepét, elrohant és nyakoncsipte az ólalkodó Farkas csemetét. A szép jövőjü ifju kedélyesen jegyezte meg, hogy már régen vágyik rántott csirke után, mit hallva egy rendőr pártfogása alá vette a kis inyenczet, kit alig hisszük, hogy hamarosan kiváltanak a dutyiból.

* **Egy modern Pont Biquet.** Bizonyára ismeri olvasóközönségünk azt a mulatságos darabot, melynek ez a czime: *Pont Biquet, a ki csak szombaton süket.* A napokban azonban nem szinpadon láttuk a szombati szükségét, hanem egy úri ház foyerjében. Szombati nap lévén, huzásra indultak a koldusok, kik közt egy olyat találtunk, ki földsiketnek tette magát, holott szemtanuk állítása szerint a hét többi napjain felette éles hallása van azon üzletekben, melyekben en detail mérik a pálinkát. A műüket Pont Biquet egyébként kijelentette egyik munkatársunk előtt, hogy már a jövő héten Püspök-Ladányba teszi át lakását...

Vonatok érkezési és indulási ideje

1895. október 1-től.

Érkezik:	Indul:
Budapestről 2-18, 7-08, 1-48, 7-15, 8-42.	Budapest felé 2-14, 8-33, 11-37, 11-10, 2-22.
Kolozsvárról 2-19, 10-44, 11-17, 8-00, 8-38.	Kolozsvár felé 2-20, 7-15, 2-06, 8-58, 12-05.
Szegedről 8-30, 9-32, 5-30.	Szeged felé 4-25, 7-30, 10-20.
Aradról 9-32.	Arad felé 4-25.
Vaskóh-Belényesről 11-05, 9-09.	Belényes-Vaskóh felé 4-25, 1-48.
Gyoma-Kótról 10-05, 8-00.	Kót-Gyoma felé 6-55, 1-40.
Ermihályfalváról 8-10, 9-14.	Ermihályfalva felé 6-45, 4-35.
Szent-László és Félix fürdőből 8-15*, 10-10, 8-37*, 6-20, 8-55, 10-54*	Szent-László és Félix fürdőbe 6-40*, 8-39, 2-05* 4-45, 7-20, 9-19*

A fekete számok az éjjeli időt jelentik.

A *-gal jelölt vonatok csak vásár- és ünnepnapokon közlekednek.

TANÜGY.

A katolikus tanítók a milléniumon.

A katolikus tanítók országos bizottsága gyűlés tartott, melyen *Ember Károly* javaslata alapján megállapították a kath. tanítók milléniumi országos nagygyűlésének programját, a mit azonban előbb még a püspöki kar elé terjesztenek. A fogadalmi zászlóra vonatkozólag *Komlóssy Ferencz* elnök tudomásra hozta, hogy annak felszentelését a hercegprimás megígérte. A katolikus tanítói árvaház megnyitását szintén felvették a programba. Végül megválasztották a központi végrehajtó-bizottságot, mely hivatalos lesz a nagygyűlés sikere érdekében minden lehetőt elkövetni.

E G Y L E T.

Biharmegyei gazdasági egyesület.

Gyűlési meghívó.

A földmivelésügyi miniszter felhívása folytán az országos gazdasági egyesület megkereste egyetünket, miszerint a magyar korona országai és Ő Felsége többi királyságai és országai között közelebb megnyitandó vám- és kereskedelmi szerződés tárgyában egyesületünk véleményes jelentését mielőbb küldje be.

E nagy fontosságú ügyben a biharmegyei gazdasági egyesület igazgató választmánya Nagyváradon 1895. okt. 28. d. e. 10 órakor az egyesület hivatalos helyiségében gyűlést tart, melyben való részvételt a választmányi tagok ezennel meghívottnak.

Nagyvárad, 1895. okt. 23-án.

Nagy Lajos,
egyl. alelnök.

Biharmegyei agarász egyesület.

Értesítés.

A biharmegyei agarászegylet által f. évi nov. 3-ára Berettyó-Ujfalu összehívott közgyűlés f. évi nov. hó 8-iki d. u. 6 órára halasztott el, ugyancsak Berettyó-Ujfalu f. évi nov. 4-ére és következő napjaira kiírt agarverseny f. évi nov. 9-iki és következő napjaira halasztott el, mit ugyaz egyleti tagoknak valamint az érdeklődő közönségnek ez uton tudomására hozunk.

Nagyvárad, 1895. okt. 22.

A biharmegyei agarászegylet elnöksége.

Zenekedvelők estélye.

A nagyváradai zenekedvelők egyesülete november hó 9-én szombaton a »Zöldfa« diszesen renovált nagytermében felterítés mellett táncszal egybekötött zeneestélyt rendez. Az estély meghívói pár nap alatt szétküldetnek.

Jóváhagyott alapszabály.

Magyar királyi belügyminiszter a felsődarnai olvasóegylet alapszabályait a jóváhagyási záradékkal ellátta. Az új egyesület tisztválasztó közgyűlését a napokban fogja megtartani.

I R O D A L O M.

— **Előfizetési felhívás.** *A Magyarországi Oroszok Ethnographiai Magánrajza* című munkára. Látva és tudva azt, hogy a mindent nivelláló s immár gőz- és villámszárnyon járó civilizáció rövid idő alatt elfogja törlni vagy simítani azon sajtóságokat, melyek hazánk különféle népfajait oly élesen különböztetik meg egymástól, nem kevesen és nem is hivatalnok fejezték ki ismételtten abbéli óhajukat, hogy mielőtt a folyton előrehaladó civilizáció elvégezné a nivelláló munkáját hazánk egyes népfajai közt, örökítsék meg sajtóságaiknak, illetőleg élet- és gondolkodásmódjuknak hí képe. Ez az óhajítás szülte kétségkívül pár év előtt a »Magyar Néprajzi Társaság« s ez az óhajítás indított engemet is arra, hogy több, mint tíz évi adatgyűjtéseim tanulmányozása után megírjam s kiadjam hazánk azon népfajainak ethnographiai magánrajzát,

mely a pártatlan történelem tanúságai szerint az összes hazai népfajok közt leghűbb társa és szövetségese volt mindig az államalkotó magyar nemzetnek. Hogy befejezett-e minden részletében az általam e népről rajzolt kép, azt nem merném erősíteni, de azt tiszta lelkiismerettel állítom, hogy hű, mivel e népből születve s e nép közt élve és működve, mindaz, mit leírtam, első kézből t. i. magából a népből és néptől van véve s így nincs kitéve annak, hogy másod vagy harmad kézből jutva hozzám, elveszítse eredeti ízét és zamatját. Kötelességemnek tartom végül megjegyezni, hogy munkám kiállotta az arra legilletékesebb fórum, a »Magyar Tudományos Akadémia« bírálatát s egyes kiválóbb részletei hazánk legtekintélyesebb folyóiratában a »Budapesti Szemlé«-ben meg is jelentek.

Az egész munka finom papíron, csinos kiállításban, mintegy 12 nyomtatott íven december hóban fog megjelenni. Ára 1 frt 20 kr., bérmentes küldéssel 1 frt 30 krban van megszabva.

A rendelések és előfizetési pénzek a kiadó, *Székely és Illés nyomdatulajdonos céghez, Ungvárra küldendők.*

Zsatkovics Kálmán,

munkács-egyházmezei áldozó-pap,
malmosi lelkész.

REGENY-CSARNOK.

A csikárma.

(Nőrablás.)

18

Írta: *May Károly.*

Fordította: *Nix.*

(Folytatás.)

Az öreg hajóskapitány már a kereskedőnél várt reám.

— Nos láttad őt? — kérdezte ez tőlem.

— Igen.

— Megismerte a gyűrűt.

— Meg.

— Akkor már tudja, hogy itt vagyok.

— Bizonyosan sejtí. És ha jól megértette szavaimat, akkor tudni fogja, hogy ma éjjel megszabadítjuk.

— De hogyan?

— Hasszán el Reiszán! be van-e tömve hajódon a lék?

— Ma estig minden rendben lesz.

— Kész vagy minket fölvenni és Kairóig szállítani?

— Igen.

— Akkor hallgassatok rám! — Két kapú vezet a házba, melyek belülről el vannak reteszelve; ezeken át kívülről behatolni nem lehet. De van még egy út a ház belsejébe, habár egy kicsit veszélyes. Izla ben Maslei! tudsz-e úszni?

— Igen.

— Akkor jól van. A kőfal alatt ugyanis egy csatorna vezet be a Nilusból az udvar közepén levő víztartóba. — Éjfél után, midőn a házban mindenki alszik, odamegyünk és te ezen a csatornán keresztül behatolsz az udvarra és belülről kinyitod a két kapúnak a reteszait, hogy mi is bemehessünk. Akkor majd az udvaron heverő rudak közül oda támasztunk egyet az ablakhoz, amelynek rácsát ma kireteszeltem. Azután majd a körülmények szerint fogunk eljárni. A helyszínére csolnakon megyünk és első dolgunk lesz az Ibrahim csolnakját elsüllyeszteni, hogy utánunk ne jöhessen. Ezalatt az öreg kapitány kifeszítetteti a dahábiének vitorláit.

Nagyobb bizonság okáért egy darab papírra lerajzoltam a házrak tervét, hogy Izla tökéletesen tájékozva lehessen, midőn majd a víztartóból kilép. Az estét előkészületekkel töltöttük és midőn bealkonyodott Hálefnak is elmondtam a teendőket.

Hálef gyorsan összecsomagolta ingóságainkat. A lakásbért már jóelőre kifizettük.

Én magam Hasszánhoz mentem, Hálef pedig csakhamar utánam jött a csomagokkal. A hajó az indulásra készen volt, csak el kellett bocsátani a parttól. Rövid idő múlva Izla is megérkezett szolgálójával együtt és erre mindnyájan beszálltunk a dahábié hsszú csolnakába. A két szolga evezett, én meg kormányoztam. Egyike volt amaz éjjeknek, midőn a ter-

mészet gyanútlan, néma csöndben pihen, mint-ha soha nem is létezhetnék vihar és pusztulás.

Az enyhe szellők, amelyek az estszürkület árnyajval játszadoztak, már elpihentek; a déli ég fényes csillagai barátságosan ragyogtak le, ránk a menyboltozat sötét kékjéből és az öreg Nilusnak habjai hangtalanul hömpölyögtek tova széles medrükben. Szíveinkbe is ez a csend költözött be, pedig ki tudja nem kell-e még ma éjjel embertársunk életére törni.

Nem könnyű dologra vállalkoztunk, de hiszen a nyugtalanság csak addig háborgatja az embert, míg nem tudja magát valamire elhatározni; ha ezen túl esett és számot vetve az esélyekkel, már belefogott a kivitelbe, akkor vége minden nyugtalanságnak. Talán más úton is célt érhetünk volna; esetleg törvény elé idézhetjük volna Ibrahimot. De egyrésztől még azzal sem voltunk tisztába, hogy minő utonmódon jutott Szeniczához, másrésztől ismervén az egyiptomi törvénykezést, előrelátható volt, hogy mi, az idegenek — a hatalmas Ibrahim Mámur ellen — mit se nyomunk majd a latba.

Egy rövid óra múlva előtűntünk fehérlett a nagy kőfal, melynek árnyékában kikötöttünk. Legelőször csak magam szálltam ki, hogy kikémleljem a ház környékét. Seholy semmi nesz; benn a házban is mély csend uralkodott. A csatorna betorkollásánál rátaláltam Ibrahim csolnakára, melylyel a mienkhez eveztem.

— Itt a csolnak — így szóltam a két szolgálóhoz — menjetek vele egy kissé lefelé a folyón, rakjátok tele kővel, had sülyedjen el; de az evezőket jó lesz visszahozni, még talán hasznunkra lehet. A mi csolnakunkat pedig nem kell a parthoz kötni; csak legyetek minden pillanatban készen, hogy mihelyt mi visszaérkezünk, azonnal indulni lehessen — Izla ben Maslei, jöjj velem!

Mindketten elhagytuk a csolnakot és a csatornához siettünk. Ennek vize nem nagyon tisztának látszott. Egy követ dobtam bele és meggyőződtem, hogy nem fölötte mély. Izla levetette a ruháját és belement; éppen állig ért a víz.

— Fog a dolog sikerülni? — kérdém tőle.

— Úszva jobban lehetne haladni, mint menve, mert az iszap majdnem térdemig ér.

— Vállalkozol még most is a feladatra?

— Igen. Hozd utánam ruháimat és előre!

Ezzel eltűnt a kőfal boltozata alatt, hol a csatorna be volt vezetve az udvarra.

Nem mozdultam el a helyemről, mert arra számítottam, hogy Izla akadályra fog találni. És csakugyan néhány másodperc múlva ismét megjelent a boltozat nyílásában Izlának a feje.

— Effendi, nem tudjuk Szeniczát megmenteni!

— Miért nem?

— A csatorna erős farácsesal van elzárva, itt nem tudunk keresztül hatolni.

— Nem kísérletted meg kitörni a rácsot?

— De igen; azonban minden erőmnek el-len állott.

— Mennyire van ide az a rács?

— Körülbelül a ház alap falánál leheí.

— Jöjj csak ki a vízből, vedd fel ruhádat, majd én utána nézek a dolognak!

Csak felső ruháimat dobtam le magamról és belementem a vízbe. Hátamon fekvé usztam előre a sűrű iszapos vízben. A csatorna az egész kert mentén végig be volt boltozva. Midőn úgy körülbelül a lakóház alapfalához érkeztem, utamat állta a rács, mely éppen olyan széles és magas volt, mind maga a csatorna is erős, jól leillesztett farudakból volt összekötve és ezenfelül vaskapcsokkal a falba erősítve.

Bizonyára az volt a czélja, hogy kívülről ne lehessen behatolni a házba. Megkísérlettem a rácsot kivenni a helyéből, de meg nem mozdult. Ekkor egyetlen rudat ragadtam meg miud a két kezemmel, térdemet neki feszítettem a rácsnak és minden erőmet összeszedve rántottam egyet rajta. A rud csakugyan kettétört. Néhány perc alatt ezzel még négy rudat törttem össze és olyan nyílásra tettem szert, melyen keresztül kényelmesen átal fértem.

Ha most innét visszatérek és Izlára bizom a továbbiakat, ezzel ismét sok időt pazaroltam volna el. Elvégre is már benne voltam a vízben és jobban ismertem a ház belsejét, mint ő. Keresztülbujtam tehát a nyíláson és tovább usztam a vízben, mely a főkavart

iszaptól egészen sűrű lett. Midőn számításom szerint a belső udvar közepe táján lehettem, a boltozat szűkülni kezdett és végül elérte a víz felszínét: ebből következett, hogy már a viztartó közelében vagyok.

Egy nagy vaslemezből készült szűrő lehetett ez, mely az egész nyílást elzárta és bizton nyára a víz megsűrűrése végett alkalmazták ide. Ez a fölfedezés komoly aggodalommal tölték el.

Visszamenni már nem volt időm, mert annyi ideig levegő nélkül nem bírtam volna ki. Erőm csak egy néhány pillanatig tarthatott még, már éreztem, hogy a megfulladás veszélye környékez.

Innen kezdve a csatorna már csak egy nagy csövet képezett, melyet a víz egészen megtöltött, tehát a lélekzetvételhez szükséges levegőt egészen kiszorította. Most tehát a víz alatt kellett usznom, ami nemcsak kellemetlen, de veszélyes is volt, mert nem tudhattam, hogy meddig tart még, míg a viztartó felszínén újra levegőhöz jutok.

De ettől a veszélytől — ha már ennyire jutottam — nem volt szabad magamat visszariasztanom. Előbb tehát jól tele szívtam a tüdőmet levegővel és félig uszva, félig mászva gyorsan előrehatoltam.

Már kezdtem érezni a levegő hiányát, midőn kinyújtott kezemmel újabb akadályra találtam.

Ur Isten! csakegy pillanatra segíts: Érzem, amint a hidek, rettenetes halál vasmarkát kinyújtja utánam és összeritja ereimet.

(Folyt. köv.)

Közgazdaság.

A börzeadó fölemelése Bécsben.

A mióta Németországból kiindult az akció a börzejáték korlátozására, azóta állandóan napirenden vannak a játékok megnehezítő, illetve megadóztató kormányintézkedések. Most legújabbán az osztrák kormány tervezi a börzeadó fölemelését s erre nézve legközelebb javaslatot fog a parlament elé terjeszteni.

Eddig az értéktőzsdén minden kötés után 10 krt, kamatozó államkötvényekre szóló 500 frt névértéken alul kötött üzletek után pedig 5 krt fizettek. Az osztrák kormány a börzeadó eddigi rendszerét meg akarja tartani. Az adó-kivetés alapja ezentúl is a kötés marad, olyan formában és mennyiségekben, a hogy azokat a bécsi börzén szokásszerűen csinálják. Az értékek forgalmi adóját azonban 10 krról kötésenkint 20 krra fogják emelni. Ez az adó 5000 frt névértékű járadék után számítva 0.04 ezreléket tesz ki. Az effektív forgalmi adó természetesen sokkal magasabb lesz, mert sok átruházás szükséges addig, míg az értékek a befektetni akaró közönség kezébe kerülnek. Börzeadó Ausztriában 1893-ban 579,000 forintot, 1894-ben 803,000 forintot jövedelmezett; s az 1895. évre kerek egy millió jövedelem várható.

A magyar kormány figyelemmel kíséri a börzeadónak különösen az osztrák börzére való hatását, hogy ennek alapján rövid idő alatt minálunk is meghonosítsa ezt az adót, melynek behozatalát már Wekerle s utóbb Lukács is megígérte.

A bécsi börze példája megerősíti a német példa tanulságát, mely azt mutatja, hogy a börzejáték korlátozása, illetve megadóztatása, ha meg is szorítja az üzletet, de nem tereli el az illető piacról.

Már pedig minálunk minden börzereformmal szemben az a rendes mentő horgonya az érdekelteknek, hogy a kereskedelem Bécs felé tereltetik a megszorítások által.

Ha most Bécsben a börzeadót újra emelik, könnyű lesz minálunk a legesekélyebb hátrányos következmények nélkül simán bevezetni a már rég időszerű intézményt.

A nagyváradi kereskedelmi és iparkamarától.
4541/95. sz.

Értesítés.

A m. kir. államvasutak szegedi üzletvezetősége a folyó évi október hó 18-án 22020. I. szám alatt a szegedi üzletvezetőség vonalain az

1896-ik évben szükségelt pályafentartási fák szállításának biztosítása iránt pályázatot hirdet.

Miről van szerencsénk az érdekelteket azzal értesíteni, hogy a pályázati hirdetmény feltételei a kamara hivatalában a hivatalos órák alatt délelőtt 8-tól délután 2 óráig megtekinthetők.

Nagyváradon, 1895. október 22.

Janky József, s. k. Dr. Sarkadi Lajos s. k.
elnök. titkár.

4544—1895.

Értesítés.

A m. kir. államvasutak igazgatósága ez évi október hó 11-én 128891. A. V. sz. a. az 1896. évben szükségelt különféle mihelyi fák szállítására pályázatot hirdet.

Miről van szerencsénk az érdekelteket azzal értesíteni, hogy a szóban lévő szállításra vonatkozó pályázati hirdetmény feltételei a kamara hivatalában a hivatalos órák alatt délelőtt 8-tól délután 2 óráig megtekinthetők.

Nagyvárad, 1895. okt. 22.

Janky József s. k. Dr. Sarkadi Lajos s. k.
elnök. titkár.

4551/1895.

Értesítés.

A magy. kir. államvasutak gépgyára és a diósgyőri magy. kir. vas- és aczélgyár igazgatósága az 1896. évre szükségelt kőolaj, ásvány-, henger- és csille kenőolaj, valamint fagyuszükségletnek szállítására pályázatot hirdet.

Miről az érdekelteket van szerencsénk azzal értesíteni, hogy a pályázati hirdetmény feltételei a kamara hivatalában megtekinthetők.

Nagyvárad, 1895. október hó 22-én.

Janky József s. k. Dr. Sarkadi Lajos s. k.
elnök. titkár.

4564—1895.

Értesítés.

A magy. kir. államvasutak gépgyára és a diósgyőri m. kir. vas- és aczélgyár igazgatósága az 1896-ik évre szükségelt akna, darabos és koczka-szén, kovács szén, pirszén és faszén szállítására pályázatot hirdet.

Miről van szerencsénk az érdekelteket azzal értesíteni, hogy a pályázat feltételei a kamara hivatalában megtekinthetők.

Nagyvárad, 1895. október 22.

Janky József, s. k. Dr. Sarkadi Lajos
elnök. titkár.

4550/1895. sz.

Értesítés.

A cs. és kir. közös hadügyminiszterium f. évi október hó 18-án 1895. sz. a. kelt átirata értelmében —

21,188 pár bakkancs.

3,225 könnyű cipő (barna calico szövetből),

1,001 rövid száru csizma,

2967 pár dragonyos

651 pár huszár csizma — továbbá

szijak és különféle szőrnemű felszerelési tárgyak szállítására pályázatot hirdet.

Miről van szerencsénk az érdekelteket azzal értesíteni, hogy a pályázati hirdetmény feltételei a kamara hivatalában megtekinthetők. Egyben közöljük még, hogy a pályázati feltételek, a Budapesti Közlöny című hivatalos lapban f. évi október hó 29-én fog hivatalosan közzététetni.

Nagyváradon, 1895. október 23.

Janky József, s. k. Dr. Sarkadi Lajos, s. k.
elnök. titkár.

Nagyváradi hetivásár.

— Október 22. —

Vásári árjegyzék a nagyváradi piacon 1895. október 22-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Tiszta buza 5.90—5.60— Kétszeres buza 5.40.—5.—. Rozs 5.50—5.20. Árpa 5.—4.90, Zab 5.20.—5.— Tengeri 7.—4.30 Borsó 15.—

Lencse 16.—. Bab 7.80. Köleskása 10.— Burgonya 2.80. Lángliszt 11.50 Zsemlyelisz 10.50 Fehérkenyér liszt 9.50 Barnakenyér liszt 8.— széna fuvarral 3.20. Szalma fuvarral 1.60 Szalonna 58.—. 6 kiló zsupp-szalma 08 kr, 150 kgrm. alom-szalma 04 kr. 1 köbméter tűzifa, bikk 3.—, tölgy 2.80, cser 3.30. 100 kiló marhahus 56.—. Öntött gyertya 54.—. Lámpaolaj 50.—. Egy liter bor ó 50, uj 40. Pálinka 26, szilvapálinka 75, szesz 95. Egy métermázsza kő-só 10.70, nyers fagygyu 24.—, olvasztott fagygyu 34.—, szappan 24.—, birka gyapju —, magyar gyapju —. Egy hektoliter ó-bor 35.—, uj-bor 28.—, mész 1.00, kemény faszén 1.60 puha faszén —, kendermag 9.—, köles 5.00 repce 10.—, dió 16.00, mogyoró —, aszu szilva 20.—. Egy kilogramm savanyu káposzta 15, szalonna 62, sertéshus 56, juh-hus 36, veres hagyma 14, fog-hagyma 40, bors 1.60, paprika 1.20 barna kenyér 08. Egy liter kőolaj 20, 1 mm. Bükköny — 1 mm. Luczernamag —. frtig, 1 mm. Lóhere —. 1 mm. Burgondi —.

Marha ártáblázat 1895. okt. 22-ről:

Egy pár első rendű jármás ökör 260.—, egy pár másodrendű jármás ökör 235.—, egy pár harmadrendű jármás ökör 140.—, 1 pár fejős tehén 145.—, 1 drb. vágó ökör 250 kgr. 70.—, 1 drb vágó tehén 150 kgr. 65.—, 1 drb. veres borju 10.50, 1 drb. fél éves borju 26.—, 1 drb. egy éves borju 32.—, két éves borju 50.—, 1 drb. hizott sertés 57.—, 1 pár fél éves sertés 17.—, 1 pár egy éves sertés 31.50, 1 pár két éves sertés 45.—, egydrb. jó igásló 60.—, 1 pár ökörbőr 26.—, egy pár tehénbőr 18.—, borjubőr 5.00, 1 pár ló bőr 8.—, 1 pár juh bőr 2.40.

Forgalmi kimutatás 1895. évi okt. hó

22-ről: Tiszta buza körülbelül 2200 hltr, kétszeres buza 700 hltr, rozs 2000 hltr, árpa 600 hltr. zab 300 hltr, tengeri 1000 hltr, burgonya 2400 hltr. Lásas jószágok: Hizott sertés mintegy 200 drb, félhizott 1200 sovány 1700, süldő 2000, malacz 2800, hizott marha —, jármás ökör 500, fejős tehén 300, borju 170, bivaly 14, juh és bárány 500, ló 300.

A budapesti termény-tőzsde forgalma

1895. október 22.

Budapest, október 22. I. Készárúzet. Buzát mérsékelten kínáltak, a vételkédv korlátozott volt és szilárd irányzat mellett 40.000 q. hazai buza kelt el 2½—5 krral olcsó árakon vásároltak.

Tiszavidéki 4500 q. 81 k. 6.85 frton.

Idegen buzákból nem volt forgalom.

Rozs irányzata szilárd, ára 5—10 kr. Budapestben.

Tengeri és árpa irányzata nyugodt és csekély forgalmu

Zab irányzata szilárd. Elkelt 100 q. 6 frton.

Mai hivatalos jegyzék effektív árakban.

		B u z a			
F A J	Mínős. súly hektol.	100 kgr. ára		100 kgr. ára	
		frttól	frtig	frttól	frtig
Bánsági	uj	78	—	79	—
>	uj	80	—	81	—
>	uj	82	—	—	—
Tiszavidéki	uj	78	6.15	6.25	79
>	uj	80	6.30	6.40	81
>	uj	82	6.50	6.55	—
Pestvidéki	uj	78	6.10	6.20	79
>	uj	80	6.25	6.35	81
>	uj	82	6.45	6.50	—
Fejérmegyei	uj	78	6.10	6.20	79
>	uj	80	6.25	6.35	81
>	uj	82	6.45	6.50	—
Bácskai	uj	78	—	79	—
>	uj	80	—	81	—
>	uj	82	—	—	—

II. Határidőüzlet. Amerikában a készletek apadóban vannak, a miért 1 centes árjavulást jelentett, minek folytán nálunk is emelkedtek az árak néhány krral. Különösen szilárd volt a rozs, melynek ára vételek folytán 2—3 krral javultak.

Előfordult kötéseik: buza őszre 6.46—6.49 frt, rozs őszre 5.91—5.97 frt, tengeri 1896. máj.—juniusra 4.53—4.56 frton, zab őszre 5.74—5.75 frt, káposzta-repce szeptemberre 11.—11.10 forinton.

Zárlatkor maradtak: buza őszre 6.48—6.50 frt, buza tavaszra 6.84—6.85 frt, rozs őszre 5.96—5.98 frt. rozs tavaszra 6.18—6.20 frt, tengeri októberre—novemberre 5.58—5.60 frt, tengeri 1896. május—juniusra 4.54—4.56 frt, zab őszre 5.74—5.75 frt, zab tavaszra 5.92—5.94 frt, káposzta-repce szeptemberre 9.50—9.55 frt, káposzta-repce augusztus—szeptemberre 10.05—11.10 frt.

Sertés-üzlet.

Kőbánya, okt. 22. Készlet: 18.794 drb. Urasági öreg nehéz I. rendű: 56-57 kr.; közép: 54-57 kr.; Fialat nehéz: 54-55 kr.; Fialat közép: 54-55 kr.; Fialat könnyű: 00-00 kr.; Szerbiai nehéz: 53-54 kr.; közép: 53-54 kr.; könnyű: 00-00 kr.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. október 23-án.

Magyar aranyjárdék 4%	120.25
Magyar koronajárdék	99.—
Magyar vasúti kölesön aranyban 4 1/2%	123.75
Magyar vasúti kölesön ezüstben 2 1/2%	101.25
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	120.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	97.75
Italmérségi jog megváltási kötvény	100.75
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	97.75
Magyar nyeresémi sorsjegy-kölesön	161.50
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölesön	145.—
Osztrák járadék papírban	100.25
Osztrák járadék ezüstben	100.50
Osztrák járadék aranyban	121.50
Osztrák korona járadék	101.25
1860. osztr. államsorsjegyek	152.—
Osztrák-magyar bankrészvény	1060.—
Magyar hitelbank részvény	483.75
Osztrák hitelintézet részvény	401.—
Osztrák-magyar államvasúti részvény	395.25
20 frankos arany (Napoleon d'or)	953.—
Német birodalmi márka	58.80
London vista	120.15
Paris vista	47.60
20 márkás arany	11.76

Szerkesztői üzenet.

Pick Malvin (Szalonta.) Megbízottjának le-velére a válasz ez: miután szerkesztőségünkben személyesen járt el illető ügyében, s előlegesen megnyugodott a lapunk keddi számában csakugyan hozott helyreigazításban, további újabb kívánalmainak eleget nem tehetünk.

DR. RADÓ IGNÁCZ

ügyvédi irodája

a Szent László-téren

a

„Nagyvárad Takarékpénztár“

(276) 2-3 házában van.

330. 331. 332. 333. 334

1895 g. ü. sz.

Árverési hirdetemény.

Nagyvárad város tanácsának a folyó 1895. évi 11358, 11361, 11435, 11438, 11441, 14875 sz. alatt kelt határozatai értelmében az **1895. évi november hó 7-ik napján délelőtt 9 órakor** a város-ház gyűléstermében a következő javadalmak, vállalatok és ingatlanok fognak nyilvános árverés, illetőleg árlejtés útján kiadatni, örök áron eladatni.

I. Vállalatok.

1. A tolonczok élelmezésére vonatkozó vállalat az **1896. évi január hó 1-től 1898. évi december 31-ig terjedő 3 évi időtartamra.**

2. A város részére szükséges tüzfűszállítási vállalat az **1896. évi január hó 1-től 1896. évi december 31-ig terjedő egy évi időtartamra.**

II. Javadalmak.

3. A város tulajdonát képező Wolffi korcsma bérléte a regále-jog és szántó-

föld nélkül az **1896. évi január hó 1-től 1898. évi december 31-ig terjedő 3 évi időtartamra**, kikiáltási ár 180 frt bérösszeg.

4. A város tulajdonát képező »Bihari hágohoz« címzett korcsma s a hozzá tartozó regále-jog bérléte az **1896. évi január hó 1-től 1898. évi december 31-ig terjedő 3 évi időtartamra**, kikiáltási ár 100 frt évi bérösszeg a korcsmaért és a hozzá tartozó regále-jogért 150 frt évi bérösszeg.

5. A város tulajdonát képező »Szeles« korcsma bérléte az **1896. évi január hó 1-től 1898. évi december 31-ig terjedő 3 évi időtartamra**, kikiáltási ár 300 frt évi bérösszeg.

6. A város tulajdonát képező „Korona“ vendéglő örök áron eladása, kikiáltási ár 25.000 frt.

Árverelni, illetve árlejtési szóval vagy zárt ajánlatok beadása által lehet.

Árverelők tartoznak a kikiáltási ár 10%-át — árlejtők pedig: a) a tolonczok élelmezésére vonatkozó vállalatnál 200 frtot; a tüzfűszállítási vállalatnál ugyancsak 200 frtot. Készpénzben vagy óva-

dékképes értékpapirokban bánatpénzül az árverés, illetőleg árlejtés megkezdése előtt az árverelő küldöttség elnökének kezeihez letenni, avagy azt a beadandó és 50 kros bélyeggel ellátott zárt ajánlataikhoz mel-
lékelni.

Zárt ajánlatok az **1895. évi november hó 7-ik napjának délelőtt 9 órájáig** a küldöttségi elnökhöz nyújtandók be, s a zárt ajánlatokban határozottan megemlítendő, miként árverelő, illetőleg árlejtő az árverés, illetve árlejtési feltételeket ismeri és azokat egész terjedelmében elfogadja.

A fent kitett időn túl benyújtott zárt ajánlatok figyelembe véteteni nem fognak.

A tett ajánlatok árverelőt, illetőleg árlejtőt a leütéskor azonnal, a város közönségét azonban csak a törvényhatósági bizottság jóváhagyása után kötelezik.

Az árverési, illetőleg árlejtési feltételek és egységi árjegyzékek Papp János gazdasági tanácsnok hivatali helyiségében a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Nagyvárad, 1895. október 20.

Papp János,

(272) 3-3

árverelő küldöttségi elnök.

COAKS,

tartós fűtésre legalkalmasabb és legjutányosabb tüzelő anyag.

Meidinger és egyéb töltőkályhák fűtésére legalkalmasabb a **gáz-coaks**, mert a nehezebb és ezáltal drágább mile coaks (Meiler Coaks) sokkal nehezebben gyul meg.

A coaks ára nálunk **2 frt** métermázsánként.

Ha 250 kilós részletekben rendeltetik meg a coaks, akkor **métermázsánként 14 kr fuvardíjért házhoz szállítjuk** a város belterületén.

Gázfogyasztóinknak kedvezményt nyújtunk a **coaks** vásárlásánál a mennyiben ha egyszerre legalább **250 kilót rendelnek meg, akkor nekik fuvarbért nem számítunk.**

Nagyvárad, 1895. októberben.

NAGYVÁRAD LÉGSZESZ-GYÁR:
Az igazgatóság.

(375) 2-12

„Hungária-kávé“

százerek által elismert legjobb tápszer, mely az ázsiai szemes kávé pótolja. A »Hungária-kávé« minden háztartásra nézve napi használatul a legmelegebben ajánlatik, mert úgy felnőttek, mint gyermekeknél a gyomorból és belekből a nyákot és minden az emésztést akadályozó anyagokat eltávolít, a gyomrot és vért tisztítja. A jó étvágyakat elősegíti, tápiál és erősít. Mint háziszser kitűnő sikerrel használják: étvágyhiány, gyomor- és bélhurut, gyomor- és fejfőres, gyomortól eredő fejfájás, vérszegénység, álmatlanság ellen; enyhülést eredményez aranyér-, ideg-, szív- és tüdőbajoknál. Igen jó hatást gyakorol rhachitikus gyermekeknél és ezek tartós bélhurutjánál. **Súlyos betegségek után** megfogyottak és olyanoknál, kik ideg- és hystericus bántalmak miatt ázsiai kávéval nem élhetnek, a »Hungária-kávé« rendkívül erősítőnek és táplálónak bizonyult, sőt a betegségek tartama alatt ezen kávé az **egyetlen**, mely a nélkül, hogy izgatólag hatna, kellemes zamata s jó ize által a beteget felüdíti.

1 kiló ára 1 forint 20 kr. Megrendelhető postán utánvétellel, vagy a pénz előleges beküldése mellett

Szalády Antal gyárosnál

(246) 10-10

Budapest, VI., Andrásy-ut 86/T.

Nagyváradon: Janky Antal, Kádár és Kiss, Tóth Zsigmond, Wurst József, Mezey János és ifj. Popper József uraknál.